

УДК 343.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2022-3.12>

А. С. Литвин, студентка 1 курсу магістратури факультету прокуратури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

А. В. Бугрик, студентка 1 курсу магістратури факультету прокуратури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

М. П. Дубіна, студентка 1 курсу магістратури факультету прокуратури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ПРО ГРУМІНГ ТА КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЬОГО

Стаття присвячена особливостям кримінальної відповідальності за грумінг у світлі необхідності дотримання стандартів захисту прав дитини від сексуального насильства. Обрана авторами тема є актуальною, зважаючи на процеси Європейської інтеграції України, в умовах яких вагоме місце займає реформування законодавства в аспекті криміналізації діянь, які визнаються в ЄС кримінально каранними.

У статті проаналізовано деякі норми міжнародного та національного законодавства, які спрямовані на захист дітей від різних форм сексуального насильства. Автори вважають, що діти також наділені соматичними правами, зокрема негативними сексуальними правами.

Автори надають власне визначення грумінгу, зазначаючи, що це протиправні, умисні дії повнолітньої особи, спрямовані на встановлення дружнього контакту з неповнолітньою особою з метою подальшого вчинення щодо неї дій сексуального характеру або розпусних дій.

У науковій праці відзначається, що досить часто грумерами стають знайомі для дитини люди, які використовують фейкові акаунти у соціальних мережах, до того ж, жертвами кібергрумінгу стають діти віком від 13 до 15 років, а 9% користувачів інтернету віком 10–17 років повідомили про небажане сексуальне спілкування онлайн.

Значна увага у науковому доробку присвячена конкретно аналізу складу кримінального правопорушення, передбачено у ст. 156-1 Кримінального кодексу України. Автори надають ґрунтовний аналіз кожному елементу відповідного складу та вносять власні пропозиції щодо можливого подальшого вдосконалення відповідних норм. При цьому, особливу увагу звернено на особливості визначення потерпілих та суб'єктів злочину, а також змісту діяння та мети вчинення кримінального правопорушення.

Крім цього у статті висловлюються також пропозиції щодо доповнення ч. 3 ст. 156-1 КК України кваліфікуючою ознакою «вчинення дії членами сім'ї чи близькими родичами, особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього», оскільки такі обставини значну підвищують суспільну небезпечність вчиненого злочину.

Автори наводять приклад із судової практики, де особу було визнано винною у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 156-1 КК України. При цьому, зазначається, що усталена судова практика стосовно кваліфікації відповідних діянь відсутня, оскільки КК України був доповнений досліджуваною статтею порівняно нещодавно, згідно із Законом № 1256-ІХ від 18.02.2021 р.

Зрештою зроблено висновок, що грумінг є досить суспільно небезпечним зважаючи на його безпосередній об'єкт, а також на потерпілих від вказаного кримінального правопорушення, а тому дослідження з цієї теми є необхідними, зокрема в аспекті аналізу складу цього злочину та його розмежування із подібними складами кримінальних правопорушень.

Ключові слова: грумінг, кібергрумінг, домагання, розпусні дії, дитина, сексуальна експлуатація дітей, захист дітей від сексуального насильства.

A. S. Lytvyn, A. V. Buhryk, M. P. Dubina. On the question of grooming and criminal liability for it

The article is devoted to the peculiarities of criminal liability for grooming in the light of the need to comply with the standards of protection of children's rights against sexual violence. The topic chosen by the authors is relevant, taking into account the processes of the European integration of Ukraine, in the conditions of which a significant place is occupied by the reform of the legislation in the aspect of the criminalization of acts that are recognized as criminal penalties in the EU.

The article analyzes some norms of international and national legislation aimed at protecting children from various forms of sexual violence. The authors believe that children are also endowed with somatic rights, including negative sexual rights.

The authors provide their own definition of grooming, noting that it is an illegal, intentional act of an adult aimed at establishing friendly contact with a minor with the aim of further committing acts of a sexual nature on her.

© А. С. Литвин, А. В. Бугрик, М. П. Дубіна, 2022

In the scientific work, it is noted that quite often the groomers are people known to the child who use fake accounts in social networks, in addition, victims of cybergrooming are children aged 13 to 15 years, and 9% of Internet users aged 10–17 reported about unwanted sexual communication online.

Considerable attention in the scientific work is devoted specifically to the analysis of the composition of the criminal offense provided for in Art. 156-1 of the Criminal Code of Ukraine. The authors provide a thorough analysis of each element of the corresponding composition and make their own proposals for possible further improvement of the relevant norms. At the same time, special attention is paid to the peculiarities of the definition of the victims and subjects of the crime, as well as the content of the act and the purpose of committing the criminal offense.

In addition, the article also makes suggestions regarding the addition of Part 3 of Art. 156-1 of the Criminal Code of Ukraine as a qualifying feature "commitment of actions by family members or close relatives, a person entrusted with the responsibilities of raising the victim or taking care of him", since such circumstances significantly increase the public danger of the committed crime.

The authors cite an example from judicial practice where a person was found guilty of committing a crime provided for in Part 1 of Art. 156-1 of the Criminal Code of Ukraine. At the same time, it is noted that there is no established judicial practice regarding the qualification of relevant acts, since the Criminal Code of Ukraine was supplemented with the article under study relatively recently, in accordance with Law No. 1256-IX dated February 18, 2021.

In the end, it was concluded that grooming is quite socially dangerous considering its immediate object, as well as the victims of the specified criminal offense, and therefore research on this topic is necessary, in particular in the aspect of analyzing the composition of this crime and distinguishing it from similar compositions of criminal offenses.

Key words: grooming, cybergrooming, harassment, lewd acts, child, sexual exploitation of children, protection of children from sexual violence.

Постановка проблеми. Щорічно в Україні та світі зростає кількість дітей, які страждають від сексуального насильства, що є, безумовно недопустимим в демократичному суспільстві, де права людини повинні займати провідне місце. Право на свободу та особисту недоторканість має надважливе значення для дітей, які в силу свого віку та інших соціо-біологічних особливостей не здатні правильно оцінювати ситуацію, а тому можуть легко стати жертвами сексуального насильства. Однак самому насильству досить часто передує попереднє встановлення контакту, в тому числі і через мережу Інтернет, що носить назву грумінг та сьогодні потребує додаткового дослідження. Актуальність цього питання зумовлена тим, що в умовах діджиталізації постійно зростає загроза доступу дітей до заборонених джерел, а також спілкування, що може їм зашкодити. Хоча на сьогодні грумінг та кібергрумінг криміналізовано існує низка проблем у цій сфері, які потребують детального аналізу та подальшого вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні тематика грумінгу фрагментарно висвітлена у наукових працях таких представників доктрини як: В. О. Березовська, М. О. Бондаренко, І. В. Каріх, О. М. Лисенко, П. М. Маланчук, В.В. Пахомов, А.О. Стариченко, Н. В. Тілікіна. Вбачається необхідність більш детального та ґрунтового аналізу даного складу кримінального правопорушення.

Мета статті. Метою наукової статті є аналіз складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 156-1 Кримінального кодексу України – домагання дитини для сексуальних цілей в світлі міжнародних та національних стандартів захисту дітей від сексуального насильства.

Виклад основного матеріалу. Особи, що не досягли 18-річного віку вважаються дітьми в розумінні чинного законодавства. Діти та їх права підлягають особливому захисту, адже вони до досягнення ними відповідного віку ще не вважаються суб'єктами із сформованою особистістю, системою цінностей та необхідними знаннями. Маючи складні біологічні та соціологічні особливості та в силу свого віку діти можуть потерпати від різних форм насильства, зокрема сексуального, що є недопустимим в межах правової держави. Остання має приділяти значну увагу захисту дитини від будь-яких протиправних посягань.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. № 2402-III, жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини [1]. Цей Закон можна вважати провідним актом національного законодавства, який встановлює особливості охорони дітей від різноманітних несприятливих факторів. Водночас, цей Закон лише частково звертає увагу на проблематику захисту дітей від сексуального насильства.

Основним актом, визнаним на міжнародному рівні у цій сфері, є Ланцаротська конвенція. Ланцаротська конвенція – це перший регіональний договір, спеціально присвячений захисту дітей від сексуального насильства. Документ, який був ухвалений у 2007 році в Іспанії на острові Ланцароте, набув чинності у 2010 році та був підписаний усіма державами-членами Ради Європи. Злочини, що охоплюються Ланцаротською конвенцією є мінімальним консенсусом. Заохочується встановлення більш високих стандартів у межах національної нормативно-правової бази певної держави [2]. Питання захисту дітей від сексуального насильства набуло такої актуальності та закріплення як на міжнародному рівні, так і в національних законодавствах тому, що діти також мають право на статеву недоторканість. Часто такі права відносять до

соматичних прав, тобто прав на розпорядження своїм тілом, називаючи ці права негативними сексуальними правами.

Звісно, на рівні міжнародного права існує низка документів, які присвячені правам дітей, однак значно менше таких документів стосуються конкретно захисту від сексуального насильства. В умовах поступової Європейської інтеграції України неабияку роль відіграє законодавство Європейського Союзу у цій царині.

В листопаді 2011 року Європейський Союз ухвалив Директиву Європейського парламенту по боротьбі з сексуальним насильством і сексуальною експлуатацією дітей. Даний нормативний документ визначив ряд комплексних заходів, зокрема криміналізацію форм сексуального насильства та експлуатації дитини, що на даний час не охоплені законодавством ЄС, такі як грумінг, онлайн перегляд дитячої порнографії без скачування файлів [3, с. 28]. З цього моменту Європейська спільнота почала приділяти більше уваги правам дітей на захист від різних форм такого насильства, серед іншого і від грумінгу. На сьогодні ж Рада Європи втілює в життя багато ініціатив, спрямованих на захист дітей від сексуального насильства та експлуатації.

Явище «грумінгу» поширилося у Західній Європі: випадки розбещення близько 700 дівчат у місті Ньюкасл (Великобританія) організованою групою осіб; 1510 випадків у м. Роттердам (Великобританія), місто Роттердам (Нідерланди). Україну явище грумінгу також не оминуло. 18 жовтня 2019 року у м. Одеса трапився випадок групового зґвалтування дівчат 15 та 17 років. Кривдниками були їх так названі «друзі», з якими вони познайомились в Інтернеті [4, с. 79]. Це не поодинокі випадки, а скоріше усталена практика, адже для здійснення безпосередніх дій з сексуального насильства необхідним є налагодження контакту, що і є за своєю суттю грумінгом.

В науковій літературі існує не так багато визначень поняття «грумінг». Так, усталеною є позиція, що грумінг – це налагодження довірливих стосунків з дитиною (найчастіше через соціальні мереж та фейкові акаунти) для отримання від неї інтимних фото чи відео з подальшим шантажуванням дитини для одержання ще відвертіших матеріалів, грошей чи зустрічей в офлайн [5, с. 131].

В. О. Березовська та П. М. Маланчук вказують, що грумінг кримінологи пояснюють як процес встановлення емоціонального зв'язку і дружніх відносин зловмисника (грумера) з дитиною або підлітком з метою вчинення розпусних дій, сексуального насильства або інших форм сексуальної експлуатації [6, с. 43]. З таким визначенням дійсно можна погодитись, адже воно вдало та лаконічно описує сутність даного явища.

Можемо сформулювати власне визначення грумінгу, під яким ми розуміємо протиправні, умисні дії повнолітньої особи, спрямовані на встановлення дружнього контакту з неповнолітньою особою з метою подальшого вчинення щодо неї дій сексуального характеру, при цьому встановлення контакту може відбуватися із застосуванням мережі Інтернет (кібергрумінг).

Варто погодитись із позицією Н. В. Тілікіної, що грумерами можуть бути не тільки незнайомці, іноді це родичі або особи, які раніше зустрічалися з дитиною. Трапляється, що грумери створюють відповідний профіль, якому може довіряти їхня потенційна жертва. Таке явище називається «кетфішінг», а осіб, які створюють несправжній профіль для шахрайських дій – «кетфішери». Результати закордонних досліджень свідчать, що найчастіше жертвами кібергрумінгу стають діти віком від 13 до 15 років, а 9% користувачів інтернету віком 10–17 років повідомили про небажане сексуальне спілкування в онлайн [7, с. 263].

Таким чином, 18 лютого 2021 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції)» № 1256-IX [8]. Серед іншого цим Законом було доповнено Кримінальний кодекс України (далі – КК України) статтею 156-1 домагання дитини для сексуальних цілей, тобто криміналізованого грумінгу.

Так, відповідно до ст. 156-1 КК України встановлено відповідальність за пропозицію зустрічі, зроблену повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, у разі якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася [9]. Оскільки КК України був доповнений досліджуваною статтею нещодавно, в науковій літературі ще відсутні доктринальні дослідження складу цього злочину. Зважаючи на це, варто проаналізувати елементи складу цього кримінального правопорушення та їх ознаки.

Безпосереднім об'єктом домагання дитини для сексуальних цілей є статева недоторканість неповнолітніх та суспільні відносини, що забезпечують нормальний моральний і фізичний розвиток дитини.

Існують певні особливості при визначенні потерпілого від кримінального правопорушення, передбаченого в ст. 156-1 КК України. Так, за ч. 1 ст. 156-1 КК потерпілим є особа молодше 16 років, за ч. 2 ст. 156-1 КК – особа віком до 18 років, за ч. 3 ст. 156-1 КК (за кваліфікуючої ознаки – вчинення дій щодо малолітньої особи) – дитина віком до 14 років. Вказані особливості важливо враховувати при кваліфікації відповідних діянь, оскільки у випадку вчинення повнолітньою особою дій, що передбачені в ч. 1 ст. 156-1 КК стосовно неповнолітньої віком 17 років, то він не підлягатиме кримінальній відповідальності за цією статтею.

Склад досліджуваного кримінального правопорушення є формальним, тому об'єктивна сторона полягає лише в наявності такої ознаки як діяння, а суспільно небезпечні наслідки та причинний зв'язок не є обов'язковими ознаками для злочину, передбаченого в ст. 156-1 КК України. Об'єктивна сторона

сформульована законодавцем в такий спосіб, що вона буде наявною у випадку: 1) пропозиції зустрічі у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій; 2) вчинення після такої пропозиції хоча б однієї дії, спрямованої на те, щоб така зустріч відбулася. Таким чином, самої лише пропозиції зустрічі є недостатньо для того, щоб притягнути особу до кримінальної відповідальності за ст. 156-1 КК, для цього необхідним є також вчинення певних дій (хоча б однієї) для реалізації такої пропозиції.

При цьому, поняття «зустріч» визначено у примітці до ст. 156-1 КК, відповідно до неї, під зустріччю в цій статті слід розуміти, у тому числі, зустріч, проведення якої передбачає використання інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій [9]. Тож, зустріч, про яку йде мова в ст. 156-1 КК України, може бути вчинена не лише офлайн, тобто наявно з фізичною присутністю потерпілої та зловмисника в одному місці, а й онлайн, тобто з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій.

Обов'язковою умовою є вчинення зловмисником хоч однієї спроби реалізації зустрічі. Наприклад, це може бути очікування жертви в певному місці, купівля квитків на її ім'я, замовлення таксі, запрошення сісти в автомобіль, переказ грошей як «передоплату», вплив через умовляння, обіцянки, погрози на вулиці, школі або інших пунктах перебування дитини (крім викрадення, коли додатково застосовується ст. 146 КК) [10]. Звісно, наведений перелік дій не є вичерпним, оскільки такими діями можуть бути також оренда приміщення для зустрічі, або ж повнолітня особа може забрати дитину зі школи, представившись її близьким родичем, тощо.

Суб'єктивна сторона злочину полягає в наявності прямого умислу, а також мети, яка є відмінною для кримінальних правопорушень, що передбачені в ч. 1 та ч. 2 ст. 156-1 КК України. Так, мета за ч. 1 досліджуваної статті – вчинення стосовно потерпілого будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, натомість, за ч. 2 метою є втягнення неповнолітньої у виготовлення дитячої порнографії. Вказане і є однією з головних відмінностей між ч. 1 та ч. 2 ст. 156-1 КК.

Для визначення змісту розпусних дій варто звернутися до п. 17 Постанови Пленуму Верховного суду України «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» від 30.05.2008 р. № 5. Відповідно до нього, розпусні дії повинні мати сексуальний характер і можуть бути у виді фізичних дій або інтелектуального розбещення. Такі дії спрямовані на задоволення винною особою статевої пристрасті або на збудження у неповнолітньої особи статевого інстинкту. Під фізичними розпусними діями слід розуміти оголення статевих органів винної чи потерпілої особи, непристойні доторкання до статевих органів, які викликають статеві збудження, навчання статевим збоченням, імітація статевого акту, схиляння або примушування потерпілих до вчинення певних сексуальних дій між собою, вчинення статевого зносин, акту онанізму у присутності потерпілої особи тощо. Інтелектуальними розпусними діями є, зокрема, ознайомлення потерпілої особи із порнографічними зображеннями, відеофільмами, цинічні розмови з нею на сексуальні теми тощо [11].

Що стосується змісту мети за ч. 2 ст. 156-1 КК України, то для визначення її змісту доцільно звернутися до п. 2 примітки до вказаної статті. Відповідно до неї, під дитячою порнографією в цій статті та статті 301-1 цього Кодексу слід розуміти зображення у будь-який спосіб дитини чи особи, яка виглядає як дитина, у реальному чи змодельованому відверто сексуальному образі або задіяної у реальній чи змодельованій відверто сексуальній поведінці, або будь-яке зображення статевих органів дитини в сексуальних цілях [9].

Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого в ст. 156-1 КК України є фізична осудна особа, яка на момент вчинення кримінального правопорушення досягла 18 років. Лише повнолітня особа може бути притягнута до кримінальної відповідальності за досліджуваною статтею, а тому аналогічні дії особи, яка ще не досягла 18 років не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Важливо також зазначити, що в ч. 3 ст. 156-1 КК України сформульований кваліфікований склад кримінального правопорушення, адже він ускладнений такими ознаками як: 1) повторність; 2) попередня змова групи осіб; 3) вчинення злочину щодо малолітньої особи. На нашу думку, до вказаних ознак доцільно додати ще одну, а саме вчинення цих дій членами сім'ї чи близькими родичами, особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього. Пояснюється це тим, що суспільна небезпечність кримінального правопорушення у випадку наявності цієї ознаки значно підвищується. Приміром, якщо суб'єктом злочину є вчитель потерпілої, то він протягом тривалого часу перебував з нею в контакті, а дитина вважала його авторитетним через статус учителя, тому їй було складніше відмовити в зустрічі. Крім того, вчитель має формальну можливість вчиняти аналогічні дії стосовно інших своїх учнів, яким також, під страхом «покарання» – поганих оцінок, виклику батьків до школи тощо, буде складніше відмовити йому в зустрічі.

Незважаючи на те, що стаття 156-1 КК України з'явилася порівняно нещодавно, згідно із законом № 1256-IX від 18.02.2021 р., уже наявна судова практика з цього приводу. Так, вироком Кіровського районного суду м. Кропивницького від 25.11.2021 р. по справі № 404/8366/21, чоловіка було визнано винним зокрема в тому, що, у період з 31.08.2021 року по 11.09.2021 року вона, за допомогою месенджера "Telegram", який знаходився на телефоні "Redmi", що належить останньому, пропонував зустріч неповнолітній з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій. Реалізуючи свій злочинний протиправний умисел, засуджений, вчиняв домагання, а саме пропонував зустрічі, які

зроблені повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно – телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, та в подальшому такі зустрічі з неповнолітньою відбувались [12].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Грумінг є досить суспільно небезпечним, оскільки посягає на статеву недоторканість неповнолітніх, а також на їх нормальних психічний та фізичний розвиток. Його криміналізація в законодавстві України відбулася порівняно нещодавно, в значній мірі завдяки розвитку міжнародного права та процесів Європейської інтеграції. Встановлення кримінальної відповідальності за грумінг було здійснено шляхом доповнення КК України ст. 156-1 (домагання дитини для сексуальних цілей). Склад цього кримінального правопорушення має низку особливостей, які містяться у всіх його елементах. Зокрема, це стосується потерпілого, діяння, мети та суб'єкта злочину, що було досліджено в цій науковій статті. Дослідження теми грумінгу та кримінальної відповідальності за нього є перспективним, що пояснюється науковою новизною (незначною кількістю праць на цю проблематику) та відсутністю усталеної судової практики з цього питання.

Список використаних джерел:

1. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 12.10.2022).
2. Глобальний інструмент захисту дітей від сексуального насильства: документ Ради Європи. URL: <https://rm.coe.int/prems-095619-ukr-2576-lanzarote-convention-leaflet-web-a5-1-/168096674b> (дата звернення: 12.10.2022).
3. Лисенко О. М. Міжнародно-правове регулювання прав дитини в кіберпросторі. *Соціологія права*. 2016. № 3(18). С. 25–30.
4. Пахомов В.В., Каріх І. В., Бондаренко М. О. Грумінг як сучасний вид сексуального насилля. *Правові горизонти*. 2021. Т. 14. № 2. С. 77–82.
5. Березовська В. О., Маланчук П. М. Кібергрумінг та відповідальність за нього. *Правова держава*. 2020. № 37. С. 130–136.
6. Стариченко А. О. Діяльність Національної поліції по охороні прав дітей в Україні: адміністративно-правові аспекти : дис д-ра філос. Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса, 2022. 263 с.
7. Тілікіна Н. В. Види насильства щодо дітей з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. *Молодий вчений*. 2020. № 10(86). С. 260–267.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції): Закон України від 18.02.2021 № 1256-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1256-20#Text> (дата звернення: 12.10.2022).
9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.10.2022).
10. Турий А. Відповідальність за домагання дитини для сексуальних цілей. URL: <https://turii.com.ua/publikatsii/vidpovidalnist-za-domagannya-ditini-dlya-seksualnih-cilej/> (дата звернення: 12.10.2022).
11. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» від 30.05.2008 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08#Text> (дата звернення: 12.10.2022).
12. Вирок Кіровського районного суду м. Кропивницького від 25.11.2021 р. по справі № 404/8366/21. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/101356825?q=%22%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B8%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%86%D1%96%D0%BB%D0%B5%D0%B9%22> (дата звернення: 12.10.2022).